

sierpień 2026

Deinstytucjonalizacja usług opiekuńczych w Polsce

Skutki wdrażania nowego modelu wsparcia
dla samorządów, mieszkańców i rodzin

Słowem wstępu

Deinstytucjonalizacja przyspiesza, ale jej rezultaty pozostają trudne do oceny

Deinstytucjonalizacja usług społecznych staje się jednym z głównych kierunków przebudowy polityki społecznej w Europie i w Polsce. Oznacza stopniowe przechodzenie od modelu opartego głównie na opiece całodobowej do systemu różnorodnych usług świadczonych w miejscu zamieszkania i społeczności lokalnej. Nie jest to więc prosty proces zamykania placówek, lecz przebudowa całego modelu zarządzania opieką, obejmująca rozwój usług domowych, dziennych, wytchnieniowych, asystenckich i mieszkaniowych, a także nowe wykorzystanie kadr oraz infrastruktury istniejących instytucji.

Sam kierunek zmian nie przesądza jednak o ich rezultatach. Rozwój usług bliżej mieszkańca może zwiększać podmiotowość, bezpieczeństwo oraz obniżać poziom samotności, ale tylko wtedy, gdy wsparcie jest dostępne w odpowiedniej skali, trwałe i dopasowane do rzeczywistych potrzeb. W przeciwnym razie reforma może zmienić miejsce świadczenia opieki, lecz dodatkowe koszty z niej wynikające pozostaną po stronie rodzin i opiekunów nieformalnych.

Dlatego niniejszy raport koncentruje się nie na ocenie, czy deinstytucjonalizacja jest słusznym kierunkiem, lecz na jakości jej wdrażania. Analizujemy, czy nowy model rzeczywiście poszerza dostęp do profesjonalnego wsparcia, czy samorządy dysponują odpowiednimi zasobami, finansowaniem i narzędziami planowania oraz czy system pozwala wiarygodnie ocenić efekty reformy z perspektywy mieszkańców i ich rodzin.

Deinstytucjonalizacja zmienia sposób, w jaki samorządy powinny diagnozować potrzeby mieszkańców, planować usługi społeczne i zabezpieczać ich finansowanie. **W Grant Thornton wspieramy jednostki samorządu terytorialnego w przygotowywaniu diagnoz i lokalnych planów deinstytucjonalizacji, projektowaniu modeli organizacyjnych i finansowych oraz tworzeniu systemów monitorowania dostępności usług.**

[Zapraszamy do lektury naszego raportu.](#)

Dlaczego obecny model wsparcia wymaga **przebudowy**?

Deinstytucjonalizacja odpowiada na realne wyzwania demograficzne, społeczne i prawne. Jej celem nie powinno być ograniczanie opieki stacjonarnej jako takiej, lecz stworzenie bardziej elastycznego systemu wsparcia – bliżej miejsca zamieszkania i lepiej dopasowanego do potrzeb mieszkańców.

1. Starzenie się ludności

Rośnie liczba osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

2. Preferencja pozostania w domu

Większość osób chce korzystać z pomocy w znanym środowisku, a nie w dużej placówce.

3. Standardy europejskie i prawa człowieka

Polityki UE i Konwencja ONZ promują życie w społeczności lokalnej oraz dostęp do usług środowiskowych.

4. Potrzeba elastyczniejszych usług

System musi łączyć opiekę domową, dzienną, wytchnieniową, asystencką i mieszkaniową.

Od familizacji do współodpowiedzialności: dokąd zmierza polski model opieki?

Schemat 1. Wielosektorowy model źródeł dobrobytu.

Czworokąt dobrobytu opisuje wielosektorowy sposób zapewniania bezpieczeństwa społecznego przez państwo i samorząd, rynek, rodzinę oraz organizacje społeczne i podmioty ekonomii społecznej. Pozwala analizować nie tylko, kto świadczy usługi, lecz także kto ponosi odpowiedzialność za ich dostępność i finansowanie.

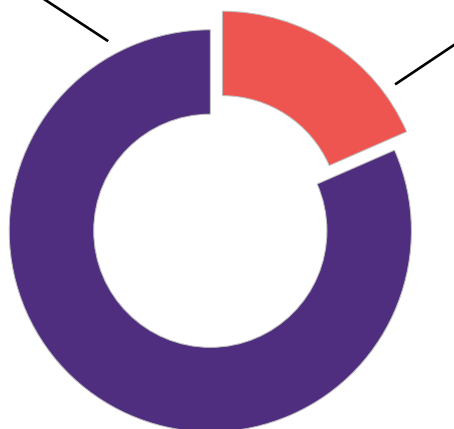
Polska pozostaje modelem hybrydowym, położonym między rodziną a sektorem publicznym, lecz nadal bliżej modelu rodzinnego. Rynek i trzeci sektor pełnią głównie funkcje uzupełniające, choć podmioty ekonomii społecznej coraz częściej łączą lokalne zakorzenienie i misję społeczną z finansowaniem publicznym oraz mechanizmami rynkowymi.

Deinstytucjonalizacja może przesuwac ten układ w stronę bardziej zrównoważonego modelu, pod warunkiem że rozwój usług środowiskowych zwiększa realny wybór mieszkańców, a nie jedynie przenosi odpowiedzialność z instytucji na rodziny i lokalnych usługodawców.

80% opieki długoterminowej w Polsce nadal zapewniają bliscy

rodzina, znajomi i sąsiedzi
opieka nieformalna
(ok. 80%)

usługi publiczne i prywatne
opieka formalna
(ok. 20%)

Źródło danych: Opracowanie własne Grant Thornton na podstawie Bank Światowy, „Przegląd strategiczny systemu opieki długoterminowej w Polsce”, czerwiec 2024, s. 16–17.

Wykres 1. Udział opieki formalnej i nieformalnej w systemie opieki długoterminowej w Polsce, 2024.

Polska rozpoczyna deinstytucjonalizację z innego punktu niż państwa o rozbudowanej infrastrukturze opieki całodobowej. Około 80% opieki nadal zapewniają bliscy, a tylko około 20% przypada na usługi formalne. Taki układ utrwały również normy kulturowe, które przez lata wiązały opiekę przede wszystkim z powinnością rodzinną, a korzystanie z placówki całodobowej bywało postrzegane jako niewywiązanie się z tej odpowiedzialności. Głównym problemem nie jest więc nadmierna instytucjonalizacja, lecz ograniczona dostępność profesjonalnego wsparcia poza rodziną.

Dlatego priorytetem reformy powinien być rozwój stabilnie finansowanych usług domowych, dziennych, wytchnieniowych i asystenckich. **Regionalne Plany Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji** wskazują, że bez odpowiedniego wsparcia środowiskowego rodziny nie są w stanie trwale zapewniać opieki domowej.

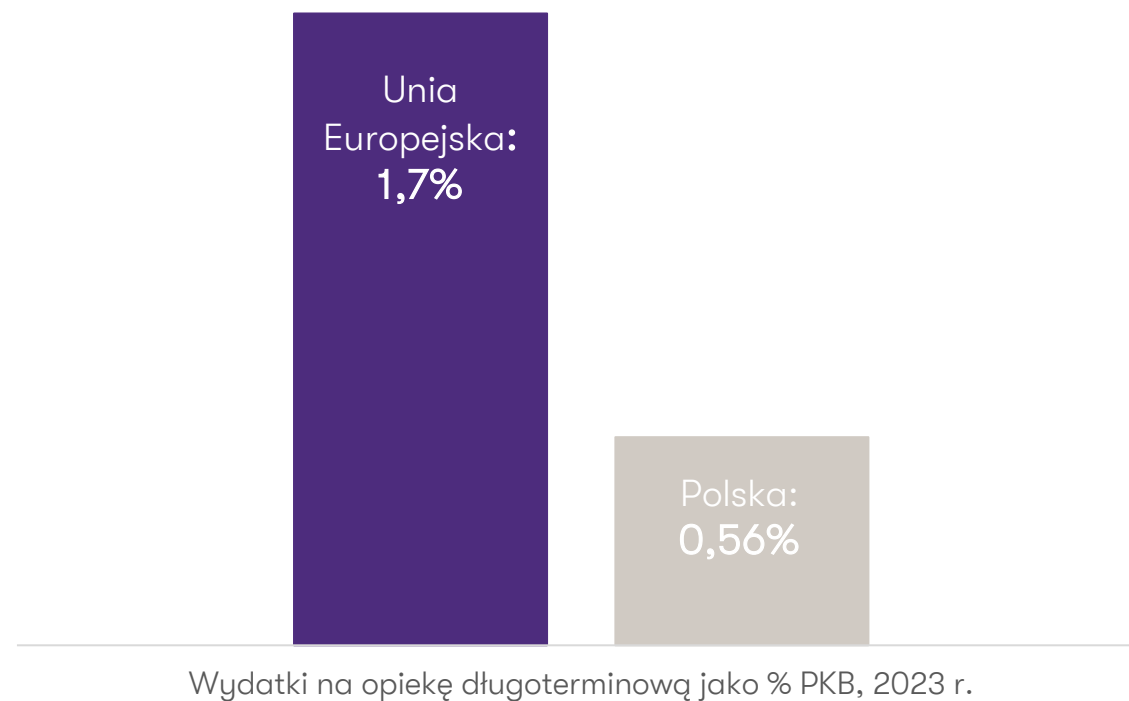
W Polsce „deinstytucjonalizacja” oznacza przede wszystkim rozwój usług, których dotąd w systemie brakowało.

Polska przeznaczająca na opiekę długoterminową ok. 1/3 średniej UE

Według danych Eurostatu nakłady na opiekę długoterminową w Polsce wzrosły z 0,48% PKB w 2021 r. do 0,56% w 2023 r. i 0,66% w 2024 r. Mimo tej systematycznej tendencji wzrostowej ich poziom pozostaje wyraźnie niższy od średniej unijnej, wynoszącej około 1,7% PKB.

Prognozy wskazują, że do 2070 r. Polska może odnotować jeden z najwyższych w UE wzrostów wydatków na opiekę długoterminową — niemal o 200% względem 2019 r. Wynika to ze starzenia się ludności, wzrostu liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz kurczenia się zasobu opiekunów nieformalnych. Odkładanie decyzji finansowych nie ograniczy kosztów, lecz może przesunąć je na rodziny, samorządy i system ochrony zdrowia.

Wykres 2. Wydatki na opiekę długoterminową w Polsce i średnio w UE jako odsetek PKB, 2023 r.

Źródło danych: Opracowanie własne Grant Thornton na podstawie danych Eurostat za 2021-2024 r.; Bank Światowy, „Przegląd strategiczny systemu opieki długoterminowej w Polsce”, czerwiec 2024, s. 188-190.

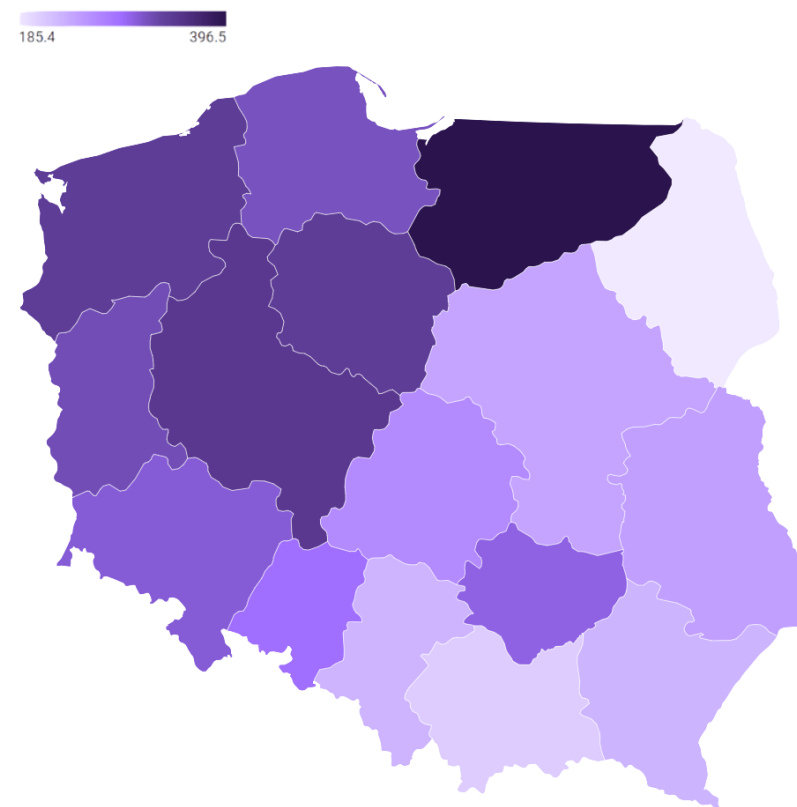
Jedna usługa, ponad dwukrotnie różny zasięg

Faktyczny zasięg usług opiekuńczych pozostaje silnie zróżnicowany – między województwami liczba korzystających różni się ponad dwukrotnie.

Usługi opiekuńcze definiowane są w tym raporcie jako pomoc w codziennym funkcjonowaniu – m.in. w zaspokajaniu potrzeb życiowych, higienie, pielęgnacji i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Na poziom ich dostępności wpływają równocześnie struktura demograficzna, dostępność usług, lokalne kryteria ich przyznawania, zasoby kadrowe oraz możliwości finansowe samorządów. Ma to zasadnicze znaczenie dla procesu deinstytucjonalizacji. Jeżeli rozwój usług środowiskowych pozostanie silnie zależny od zasobów poszczególnych gmin i regionów, ten sam model polityki może przekładać się na bardzo różny poziom realnej pomocy. Dlatego ocena skuteczności reformy powinna uwzględniać nie tylko liczbę korzystających, lecz także intensywność usług, czas oczekiwania, liczbę odmów oraz ciągłość wsparcia.

Źródło danych: Opracowanie własne Grant Thornton na podstawie Bank Światowy, „Przegląd strategiczny systemu opieki długoterminowej w Polsce”, 2024, s. 113; dane MRPiPS-03 za 2021 r.

Mapa 1. Współczynnik mieszkańców korzystających z usług opiekuńczych na 100 tys. mieszkańców według województw, 2021.

**Formalna obecność usług
w dokumentach i rejestrach nie musi
oznaczać ich realnej dostępności dla
mieszkańców.**

1,6%

osób w wieku poprodukcyjnym w woj. warmińsko-mazurskim
objęto usługami opiekuńczymi.

W województwie warmińsko-mazurskim, należącym do krajowej czołówki pod względem dostępności usług opiekuńczych, funkcjonowały one w 99,1% gmin, lecz objęły zaledwie 1,6% osób w wieku poprodukcyjnym. Podobna rozbieżność między formalną dostępnością a rzeczywistą skalą wsparcia występuje także w innych regionach. Potwierdzają to diagnozy do Regionalnych Planów Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji, wskazujące na nierówny, rozproszony i niewystarczający dostęp do usług.

2,6 mld zł zakontraktowano na projekty rozwijające usługi środowiskowe

Według stanu na 30 czerwca 2026 r., na podstawie listy zawartych umów i wydanych decyzji, w programach regionalnych oraz programie FERS zidentyfikowano 874 projekty związane z rozwojem usług opiekuńczych, domowych, dziennych, wytchnieniowych, asystenckich i mieszkaniowych. Łączna wartość przyznanego im dofinansowania UE wyniosła 2,6 mld zł.

Skala kontraktacji wskazuje, że rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej stał się istotnym kierunkiem wdrażania polityki społecznej we wszystkich województwach. Dominujący udział EFS+ pokazuje, że środki są przeznaczane przede wszystkim na organizację i świadczenie usług, a nie wyłącznie na rozwój infrastruktury. Wartość dofinansowania i liczba projektów nie pozwalają jednak ocenić ich trwałości, intensywności wsparcia ani dostępności usług po zakończeniu finansowania projektowego.

874

projektów

16 z 16

województw

2,6 mld zł

dofinansowania

Źródło danych: opracowanie własne Grant Thornton na podstawie danych Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej zawartych w zestawieniu „Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich 2021-2027”, według stanu na 30 czerwca 2026 r. Analizą objęto projekty, których tytuły lub szczegółowe opisy wskazywały na świadczenie usług odpowiadających definicji deinstytucjonalizacji przyjętej w raporcie. W zestawieniu uwzględniono przedsięwzięcia finansowane z EFS+, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji oraz EFRR w ramach programów regionalnych, a także projekty realizowane w ramach programu FERS. Wskazana kwota oznacza wartość dofinansowania ze środków UE przyznanego na podstawie zawartych umów lub wydanych decyzji, a nie wartość środków faktycznie wypłaconych beneficjentom.

16 województw i 16 prędkości

Regiony wyraźnie różnią się skalą kontraktacji środowiskowych usług opiekuńczych.

32 razy

różnica w zakontraktowanym
dofinansowaniu UE

Wartość dofinansowania UE

346,9 mln zł
Małopolskie

10,9 mln zł
Lubuskie

Liczba projektów

124
Dolnośląskie

5
Podlaskie

Źródło danych: opracowanie własne Grant Thornton na podstawie danych MFIPR, „Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich 2021-2027”, stan na 30.06.2026 r. Porównanie dotyczy projektów zidentyfikowanych w 16 programach regionalnych i przedstawia wartość dofinansowania UE wynikającą z zawartych umów lub wydanych decyzji.

Trwałość usług pozostaje najslabszym ogniwem deinstytucjonalizacji

Liczba uruchomionych usług i utworzonych miejsc mierzy skalę interwencji, ale nie jej trwałość. Kluczowe jest to, czy usługa funkcjonuje również po zakończeniu projektu.

Schemat cyklu projektowego:

1. Pozyskanie finansowania zewnętrznego

Samorząd uruchamia usługę dzięki środkom europejskim lub programowi rządowemu.

2. Utworzenie miejsc i zatrudnienie personelu

Powstaje dzienny dom pobytu, usługa asystencka, opiekuńcza lub wytchnieniowa.

3. Realizacja wskaźników projektu

Raportowana jest liczba uczestników, miejsc, godzin wsparcia i zatrudnionych osób.

4. Zakończenie finansowania

Koszt utrzymania usługi, lokalu i personelu przechodzi na budżet samorządu.

5. Decyzja o kontynuacji

Bez zapewnionego finansowania bieżącego usługa może zostać ograniczona albo zakończona, a część obowiązków ponownie przejmują opiekunowie nieformalni.

Finansowanie projektowe odgrywa istotną rolę w rozwoju usług środowiskowych, szczególnie tam, gdzie wcześniej nie były one dostępne. Jego ograniczeniem pozostaje jednak rozbieżność między okresem realizacji projektu a długoterminowym charakterem potrzeb opiekuńczych.

Jak wynika z danych Banku Światowego, część pilotażowych usług opieki dziennej nie była kontynuowana po zakończeniu finansowania z EFS, ponieważ samorządy nie były w stanie pokryć dalszych kosztów ich funkcjonowania. Warto również zwrócić uwagę, że roczne cykle programów utrudniają planowanie zatrudnienia, utrzymanie personelu i zapewnienie mieszkańcom ciągłości wsparcia.

Test trwałości nadziei szybko:

3 na 4 projekty zakończą się do końca 2027 r.

57 projektów zakończyło się do końca 2025 r.,
294 projekty kończą się w 2026 r.,
298 projektów skończy się w 2027 r.,
169 projektów skończy się w 2028 r.,
56 projektów skończy się w 2029 r.

Źródło danych: opracowanie własne Grant Thornton na podstawie danych MFIPR, „Lista projektów realizowanych z Funduszy Europejskich 2021-2027”, według stanu na 30 czerwca 2026 r. Analizą objęto projekty, których tytuł lub szczegółowy opis wskazywał na realizację usług odpowiadających definicji deinstytucjonalizacji przyjętej w raporcie.

Finansowanie unijne pozwoliło szybko uruchomić setki usług środowiskowych, ale większość projektów ma stosunkowo krótki horyzont realizacji. **Do końca 2027 r. zakończy się 74% analizowanych projektów, a do końca 2028 r. – 94%.** W najbliższych latach samorzady będą więc musiały zdecydować, które usługi włączyć do stałego systemu oraz z jakich źródeł finansować ich dalsze funkcjonowanie.

Data zakończenia projektu nie oznacza automatycznie zakończenia usługi, lecz moment, w którym kończy się finansowanie zewnętrzne, a odpowiedzialność za utrzymanie kadr, miejsc i ciągłości wsparcia może przejść na samorząd lub innego organizatora.

Kierunek reformy może przynieść istotne korzyści, jednak o jej powodzeniu zdecyduje sposób ograniczenia ryzyk wdrożeniowych.

Czy system mierzy to, co naprawdę ma znaczenie?

Regionalne plany przewidują bieżące monitorowanie wskaźników skuteczności reformy, jednak pełne raportowanie ma nastąpić dopiero po zakończeniu okresu ich obowiązywania. Ponadto ocena ma opierać się głównie na zmianach ilościowych, co ogranicza możliwość szybkiego reagowania, gdy rozwój usług nie przekłada się na ich rzeczywistą dostępność.

Za późno na korektę

Raport końcowy po zakończeniu planu może pokazać problemy dopiero wtedy, gdy usługi zostały już ograniczone, zakończone albo nie osiągnęły zakładanej skali.

Za wąski zakres danych

Liczba osób, miejsc i usług nie pokazuje intensywności wsparcia, czasu oczekiwania, liczby odmów, dostępności weekendowej ani ciągłości finansowania.

Za mało o rodzinach

Monitoringi nie wskazują wprost, czy usługi zmniejszają obciążenie opiekunów nieformalnych. Tymczasem to jeden z kluczowych testów skutecznej deinstytucjonalizacji.

Co reforma może poprawić

1. Możliwość pozostania w miejscu zamieszkania

Usługi domowe, dzienne, asystenckie i wytchnieniowe mogą opóźniać lub ograniczać konieczność pobytu całodobowego.

2. Lepsze dopasowanie wsparcia

Łączenie różnych form pomocy pozwala odpowiadać na indywidualne potrzeby zamiast stosować jeden model dla wszystkich.

Ryzyka wdrożeniowe

1. Niewystarczająca intensywność usług

Formalna dostępność pomocy nie przesądza o liczbie godzin, regularności ani zdolności do zaspokojenia pełnego zakresu potrzeb.

2. Wzrost obciążenia opiekunów nieformalnych

Jeżeli usługi publiczne mają charakter uzupełniający, a nie zastępczy, zwiększa to ryzyko ponownej familizacji opieki.

3. Nierówności terytorialne

Dostęp do usług zależy od zasobów kadrowych, finansowych i organizacyjnych poszczególnych gmin i regionów.

4. Brak trwałości finansowania i kadr

Usługi rozwijane w projektach czasowych mogą zostać ograniczone po zakończeniu finansowania.

5. Niewłaściwa kolejność zmian

Ograniczenie miejsc całodobowych przed uruchomieniem odpowiedniej alternatywy może prowadzić do powstania luki opiekuńczej.

W 2023 oceniono polski system opieki długoterminowej według ram WHO, obejmujących 87 działań w sześciu obszarach: zarządzaniu, finansowaniu, informacji i monitorowaniu, kadrach, realizacji usług oraz badaniach i innowacjach.

59%

działań niedostępnych lub niezainicjowanych

28%

działań funkcjonujących częściowo

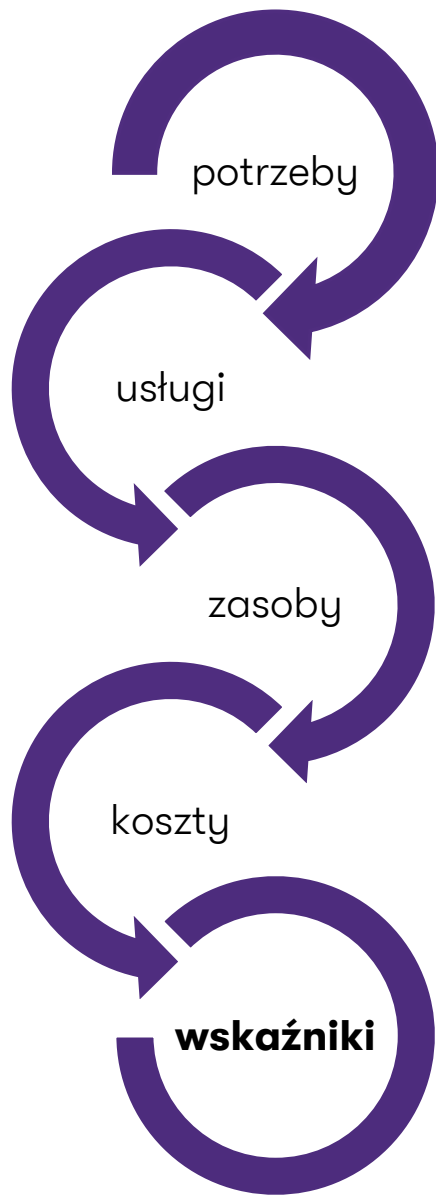
13%

działań funkcjonujących w pełni

Ocena nie dotyczyła wyłącznie liczby dostępnych usług. Badała również, czy system posiada trwałe finansowanie, wspólne standardy, odpowiednie kadry, zintegrowane dane oraz mechanizmy kontroli jakości. Niski udział elementów w pełni funkcjonujących wskazuje więc na ograniczoną gotowość instytucjonalną całego systemu, a nie jedynie na niedopracowanie pojedynczych świadczeń.

Deinstytucjonalizacja zwiększa znaczenie tych fundamentów. Im więcej usług jest realizowanych przez różne podmioty i na różnych poziomach administracji, tym większe znaczenie mają koordynacja, porównywalne standardy i ciągłość finansowania.

Źródło: Opracowanie własne Grant Thornton na podstawie Bank Światowy, „Ocena opieki długoterminowej w Polsce na podstawie ram oceny przygotowanych przez WHO”, 2023.

Choć gminy i powiaty nie mają obowiązku przygotowywania **Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych**, ich opracowanie może istotnie zwiększyć trafność działań. Diagnoza rzeczywistych potrzeb mieszkańców, dostępnych zasobów oraz możliwości organizacyjnych i finansowych samorządu pozwala projektować usługi precyzyjnie dopasowane do lokalnej specyfiki.

Przygotowanie lokalnego planu wymaga połączenia analizy danych, konsultacji z interesariuszami, mapowania usług, modelowania kosztów, identyfikacji źródeł finansowania oraz opracowania systemu monitorowania. Wsparcie zewnętrzne może pomóc przełożyć rozproszone dane i lokalne potrzeby na wykonalny, finansowalny i mierzalny plan rozwoju usług.

Grant Thornton wspiera jednostki samorządu terytorialnego w przygotowaniu m.in. diagnoz dla lokalnych planów deinstytucjonalizacji, modeli finansowania oraz systemów monitorowania usług.

Obszary, które samorządy mogą pominąć lub niedoszacować w planowaniu:

- potrzeby mieszkańców wymagających wsparcia, niewidoczne w danych OPS i CUS,
- rzeczywista dostępność przestrzenna usług, w tym czas i koszty transportu,
- możliwość pozyskania i utrzymania odpowiedniej liczby pracowników,
- koszty utrzymania usług po zakończeniu finansowania zewnętrznego,
- potencjał współpracy z innymi gminami i lokalnymi usługodawcami,
- dobór wskaźników pozwalających odpowiednio wcześniej wykryć niedostateczną dostępność wsparcia.

Gdzie potrzebne jest wsparcie analityczne?

W przełożeniu danych na diagnozę potrzeb i lokalny plan deinstytucjonalizacji, obejmujące:

- mapę usług i białych plam,
- analizę kadr i wykonalności,
- warianty organizacyjne,
- wieloletni model finansowy,
- system monitorowania,
- plan wdrożenia i finansowania.

Grant Thornton wspiera samorządy w przełożeniu lokalnych potrzeb i rozproszonych danych na wykonalny, finansowalny i mierzalny model rozwoju usług.

Od planu do działania: deinstytucjonalizacja w praktyce

O rezultacie nie przesądza sam rodzaj usługi, lecz sposób jej włączenia w lokalny system wsparcia. O skuteczności **Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych** decydują przede wszystkim koordynacja, odpowiednia intensywność oraz zdolność do elastycznego reagowania na zmieniające się potrzeby mieszkańca.

Dzienny dom zamiast całodobowej placówki

Sześć mazowieckich domów dziennego pobytu zapewniało osobom we wczesnej fazie otępienia opiekę, terapię i zajęcia, a rodzinom poradnictwo. W 2022 r. korzystało z nich 155 osób; u 76 z 107 badanych sprawność funkcjonalna poprawiła się albo pozostała stabilna. Rozstrzygnięto kolejny konkurs na lata 2026-2028.

Źródło: MCPS, 2023.

Mieszkanie ze wsparciem zamiast DPS

Gdynia prowadzi małe mieszkania dla osób wymagających wsparcia, a część mieszkań i usług powierza organizacjom społecznym. Mieszkańcy otrzymują pomoc w samoobsłudze, prowadzeniu gospodarstwa, kontaktach społecznych i korzystaniu z opieki zdrowotnej.

Źródło: MOPS Gdynia, 2025.

Pakiet usług domowych na wsi

W Kastyllii i León koordynacja pakietu obejmowała adaptację domu, sprzęt, teleopiekę, wsparcie opiekuna oraz planowane i interwencyjne świadczenia zdrowotne; miesięczny koszt publiczny wyniósł 682 EUR wględem 1393 EUR w placówce.

Źródło: Frontiers, 2025; ESN/FRESNO, 2023.

Podstawowe rekomendacje dla administracji różnego szczebla

Dla administracji centralnej

Wprowadzenie minimalnych standardów dostępności usług – liczby godzin wsparcia, czasu oczekiwania, dostępu do opieki wytchnieniowej – oraz zasad finansowania usług po zakończeniu projektów.

Bez stabilnych ram krajowych deinstytucjonalizacja będzie zależna od możliwości poszczególnych gmin.

Dla gmin i powiatów

Regularny pomiar rzeczywistych potrzeb mieszkańców: liczby godzin opieki, dostępności usług wieczorami i w weekendy, obciążenia rodzin, czasu oczekiwania oraz liczby osób bez wsparcia. To na tym poziomie najlepiej widać, czy usługi realnie poprawiają codzienne funkcjonowanie mieszkańców.

Dla samorządów województw

Ujednolicenie wskaźników rezultatu w planach regionalnych – nie tylko liczby usług i miejsc, lecz także intensywności i ciągłości wsparcia, jego jakości, sposobu finansowania, liczby odmów oraz różnic między gminami. Region powinien pełnić funkcję koordynatora i obserwatorium dostępności usług.

Ważne

Wielosektorowy model opieki nie oznacza, że administracja publiczna musi samodzielnie świadczyć wszystkie usługi. Państwo i samorządy powinny jednak gwarantować dostęp, finansowanie, standardy i ciągłość wsparcia. Realizację usług można powierzać podmiotom publicznym, organizacjom pozarządowym, podmiotom ekonomii społecznej i wykonawcom prywatnym.

Rekomendacje cd. – Jak projektować skuteczne modele na poziomie krajowym?

Wprowadzić model „reablement first”

Przed przyznaniem stałej opieki samorząd powinien ocenić, czy krótkoterminowy, intensywny program rehabilitacyjno-opiekuńczy może zwiększyć samodzielność mieszkańca. Na wzór rozwiązań duńskich usługę tę mogłyby realizować interdyscyplinarne zespoły działające w sektorze publicznym, organizacjach pozarządowych lub podmiotach ekonomii społecznej. Model ten nie może jednak prowadzić do ograniczenia dostępu do dalszej opieki osobom o trwałych i długoterminowych potrzebach.

Oceniać pełny bilans ekonomiczny reformy

Decyzje dotyczące rozwoju usług środowiskowych powinny uwzględniać nie tylko ich koszt jednostkowy. Regionalna analiza input-output, np. z wykorzystaniem macierzy Leontiefa, pozwoliłaby porównać scenariusze opieki pod względem wpływu na zatrudnienie, lokalną wartość dodaną, dochody gospodarstw domowych i finanse publiczne. Analizę tę warto uzupełnić o wycenę pracy nieodpłatnej, obejmującą czas poświęcany przez rodziny, utracone wynagrodzenia i składki oraz zdrowotne koszty przeciążenia opiekunów. Takie podejście zastosowano m.in. w analizie hiszpańskiej reformy opieki długoterminowej i deinstytucjonalizacji, wykorzystując model SAM do oszacowania wpływu inwestycji na gospodarkę i zatrudnienie.

Rekomendacje cd. – co mogą zrobić samorzędy?

Przygotowanie Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych

Gminy i powiaty nie mają obowiązku przygotowywania lokalnych planów deinstytucjonalizacji, ale taki dokument może ułatwić podejmowanie decyzji. Powinien pokazywać, jakiego wsparcia potrzebują mieszkańcy, jakie usługi i kadry są już dostępne oraz gdzie występują największe braki. Dzięki temu samorząd może rozwijać usługi dopasowane do lokalnych potrzeb i możliwości finansowych.

Łączenie sił z innymi samorządami

Nie każda gmina musi samodzielnie organizować wszystkie rodzaje wsparcia. Usługi specjalistyczne można prowadzić wspólnie z sąsiednimi gminami lub powiatem, korzystając ze wspólnych zespołów, zamówień i współpracy z NGO oraz podmiotami ekonomii społecznej. Pozwala to dzielić koszty, lepiej wykorzystywać kadry i zapewnić dostęp do usług także w mniejszych gminach. Warunkiem jest profesjonalna diagnoza, jednoznaczny podział odpowiedzialności oraz mechanizm monitorowania jakości i dostępności, który zapewnią Lokalne Plany Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych.

Miarą powodzenia reformy nie może być liczba ograniczonych miejsc instytucjonalnych, lecz zdolność systemu do zapewnienia mieszkańcom ciągłego wsparcia.

Nasz zespół

Doradztwo Europejskie

Zakres doradztwa europejskiego oferowanego klientom Grant Thornton obejmuje zagadnienia związane z dotacjami z UE oraz innych źródeł (np. FEnKS 2021-2027, KPO, Fundusze Norweskie, Fundusze Szwajcarskie, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej etc.), pomoc podmiotom samorządowym w opracowywaniu strategii rozwoju jednostek samorządowych różnych szczebli oraz programów rewitalizacji, usługi w zakresie poprawy efektywności energetycznej oraz wyszukiwania źródeł finansowania projektów proekologicznych wraz z opracowaniem niezbędnych dokumentów i analiz.

Zapraszamy do kontaktu

Autor raportu:

Weronika Żabińska

Specjalista
Doradztwo Europejskie
Grant Thornton
T +48 607 752 499
E Weronika.Zabinska@pl.gt.com

Menedżer zespołu wsparcia dla samorządów:

Maria Murawska

Starszy menedżer
Doradztwo Europejskie
Grant Thornton
T +48 697 890 932
E Maria.Murawska@pl.gt.com

O nas

Grant Thornton to jedna z wiodących organizacji audytorsko-doradczych na świecie, obecna w 150 krajach i zatrudniająca ponad 80 tys. pracowników.

W Polsce działamy od 1993 r. Zespół 1200 pracowników wspiera naszych klientów w obszarach takich jak audyt, doradztwo podatkowe, doradztwo transakcyjne, prawne, finansowe, outsourcing płac i kadr oraz outsourcing księgowości.

Kontakt dla mediów:

Jacek Kowalczyk

Dyrektor Marketingu i PR
Grant Thornton
T +48 505 024 168
E Jacek.Kowalczyk@pl.gt.com